української мови. Основний мовний критерій „правильно – неправильно" поступається критерію „природно – неприродно".

Дослідження просторових відмінностей мови, історії постання наріч, вивчення структурних рівнів українських діалектів з увагою до різного типу говірок і визначення напрямів трансформації говірок неодноразово були об'єктом дослідження багатьох науковців (П. Гриценка, М. Вакуленка, Й. Дзендзелівського, Б. Кобилянського, О. Юсікової, І. Матвіяса, В. Німчука, С. Вербича, Л. Дикої та ін.).

Стилістичне навантаження діалектної лексики, яка є важливим засобом у мові жіночої прози к. XX – п. XXI ст., є менш вивченим, хоча останнім часом з'явилися праці, у яких досліджено структуру діалектизмів у творчості М. Матіос, зокрема К. Селіверстової. Відсутність достатньої кількості досліджень, присвячених цій темі, свідчить про її *актуальність*.

Мета нашого дослідження – схарактеризувати діалектизми як лексико-семантичні одиниці та визначити їхнє стилістичне навантаження у контекстуальній канві прозових творів М. Матіос.

Під діалектизмом розуміють елемент загальнонародної мови, що має виражену діалектну відмінність [7, 83]. «Слово, яке має хоч би одну діалектну диференціальну ознаку і яке включене в склад літературного твору саме як діалектне, можна визначити терміном «діалектизм». У тексті художнього твору діалектизми набувають додаткового смислового й естетичного навантаження внаслідок додаткових семантичних і стилістичних опозицій до слів літературної мови в тексті того ж художнього твору» [3, 337].

В українській діалектології традиційним є визначення діалектизму, запропоноване П. Ю. Гриценком: «це позанормативний елемент літературної мови, що має виражену діалектну відповідність» [8, 151].

Вважають, що вживання стилістично зниженої лексики у художніх творах обумовлено такими позамовними факторами:

1) значне розширення кількісного і якісного складу учасників комунікації;
2) відчутне зростання особистісного начала в мовленні;
3) розширення сфери спонтанного спілкування й ослаблення офіційності;
4) помітне збільшення обсягу діалогічного спілкування [6, 7].

Описуючи героїв твору, автор повинен використовувати різноманітні мовні засоби, зокрема й діалектизми, для створення оригінальних образів. Чим влучнішими і доречнішими будуть лексичні одиниці, тим більшими будуть можливості автора у розкритті теми, ідеї та проблематики твору. Художній ефект у літературному творі досягається протиставленням діалектного, регіонального літературному, нормативному.

Представниці жіночої прози демонструють неабияку майстерність у використанні діалектної лексики. Найяскравіше діалектизми представлені у романах М. Матіос «Солодка Даруся» та «Майже ніколи не навпаки». Вживання діалектизмів детерміноване територіальним ареалом розвитку подій у творах – це буковинські села.

Вживання діалектних одиниць на сторінках прозового твору, на думку дослідників, залежить і від обраної автором манери письма. Так, при оповідній манері кількість стилістично позначених одиниць, у тому числі й діалектизмів, значно зростає [2, 87].

Оповідна манера, що яскраво виражена у творчості М. Матіос, є складовою її індивідуального авторського стилю та чинником активного вживання діалектної лексики. Авторка – як представниця покутсько-буковинських (надпрутських) говорів – виявляє високу майстерність у використанні діалектизмів, які вдало вводить у канву своїх художніх творів. Звісно, використання діалектних слів «становить відступ від … норм літератури зі стилістичною настановою» [7, 151], оскільки вони – потужний засіб експресії: таке слово « … в словнику – це літературне слово з територіальним і письменницьким „портретом", а в тексті – це стилема, експресема, засіб художньо-образної конкретизації» [1, 49]. Проза М. Матіос вирізняється емоційністю, вразливістю, відкритістю та сповідальністю. Преференції письменниці у відборі діалектних слів увиразнюють її мистецьку майстерність, стилістичне мовне чуття.

Діалектизми виконують основну – власне номінативну – функцію тому, що в деяких випадках «вони залишаються єдино можливим засобом позначення відповідних реалій, створення етнокультурного фону художньої оповіді» [6, 209]. У творах М. Матіос діалектизми використовуються на позначення таких лексико-семантичних груп (надалі ЛСГ):

1) родинні стосунки: *Після закінчення промови* ***первий*** *брат Курика – Дмитро Угрин підніс офіцерові хліб-сіль на вишитому рушникові з пришпиленим прапорцем, тканим синьо-жовтою волічкою* (2а, 138). **Первий** – двоюрідний [4, 396]; *І добре, що мала добрі вуха, то [Северина] слухала*